

Kulturskolan magasin

NR 5. 2021

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

Brasslek i Järna

**STARKT
ENGAGEMANG
FÖR BLÅSET**

Kaxiga i
kulturkvarteret

***Kulturskolan
i Örebro
flyttar in***

Små barn skapar

**SAMVERKAN
MELLAN KULTURSKOLA
OCH FÖRSKOLA**

»Vi ska inte i en iver att möta barnet där det är, stänga ut det från det från den underbaraste av världar.«

Barnrätt och kulturskolan

BARNRÄTT HANDLAR ENKELT uttryckt om att ett barn har rätt att ha inflytande och spela huvudrollen i sitt liv. Barnrätten säger att barn spelar i samma division som vi vuxna, och ska bli tillfrågade om det som gäller dem. Tämigen självklart och på tiden att barns rätt är lag. Barnrättskonventionens artikel 31 slår också fast barns rätt till kultur.

Men vilken kultur då? De vuxnas kultur eller barnets kultur? Pratar vi kulturarvet eller menar vi den kultur som barnet för tillfället föredrar. Brahms eller My Little Pony?

Vi kanske ska definiera efter Fint och Fult! Vi mer livserfarna borde väl veta? Tyvärr har historien visat att den etablerade kulturen fler än en gång missat hyfsat stora kulturyttringar. Bu åt Stravinskij, hänskratt för van Gogh och hiphop var som att sjunga till skrivmaskinsknatter (nu den största musikformen). Fint och Fult är svårt och tenderar att ha ett kort Bäst före-datum. Mick Jagger, sångare i världens bästa rockband (jodå!), skulle kastas i fängelse på 60-talet, för att sedan adlas av drottningen några decennier senare. I vilket fall som helst är det svårt att hävda värdeobjektivitet Ingen kan bestämma åt någon annan hur något ska kännas och upplevas, alla har rätt till sin upplevelse. Också barn har den rätten.

Samtidigt får inte denna generation barn vara

den första som inte får rätten att få del av allt det fantastiska mänskligheten hitintills har uppnått inom dans, musik, bild, drama. När artikel 31 fastslår barns rätt till kultur, pekar den på barns rätt till genom århundraden ackumulerade kunskaper och färdigheter mänskligheten tillgodogjorts sig. Vi ska inte i en iver att möta barnet där det är, stänga ut det från det från den underbaraste av världar. Stolt ska vi visa, gestalta, levandegöra men ödmjukt ska vi ta emot barnets reaktion. Kulturen har alltid nått nya höjder när de ungas skaparkraft tolkar om, finner nya vägar, uttrycker sin tids verklighet. Det finns en plats för en sådan process och den platsen heter kulturskola.

Jalle

Jalle Lorensen,
Kulturskolerådets ordförande

I DETTA NUMMER

- 7 Krönika: Min morfar och folkbildningen
- 8 Min kulturskola: Fiol är skitkul i Malung
- 12 Blåslek i Järna
- 16 Kulturskolerådets ledarskapsakademi
- 20 Små barn skapar: samverkan mellan förskola och skola
- 24 Landet runt: Kulturskolan i Örebro

Bagatell

musikprodukter

Corona - Covid 19 skydd Skydd för personal och elever.

Nu har vi fått hem en ny sändning av våra plexi-glas-skärmar som fungerar perfekt som skydd.

Skärmarna har måtten 1400 x 800 x 6 mm.

Mycket enkelt att flytta tack vare stativ med hjul.

När pandemin är över kan ni återanvända skärmarna till Akustik-skärmar mellan div instrument.

På grund av stor efterfrågan av plexiglas i runt hela världen har vi ett begränsat antal så gör din bokning snarast.

Bagatell 1

Från 7 500 kr

En vagn kommer lastad... med världens mest sålda notställ

- Liten vagn + 12 notställ
- Mellan vagn + 18 notställ
- Stor vagn + 18 notställ

Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller

Teleskop standard
Teleskop transport lättvikt

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

450:-

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Bagatell 5

TELESKOP
DIRIGENT REGAL

Flaggskeppet bland våra dirigentnotställ.

Bagatell 6

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

Välkommen till
Barnens musikbutik.se

Kul och musikriktiga instrument!
Även musikböcker, presentartiklar,
tillbehör mm.

www.barnensmusikbutik.se

LJUDKABIN

Ljudisolerade övningsrum
som man enkelt monterar själv.

- När man vill öva utan att störa sin omgivning - eller undvika att själv bli störd.
- Levereras i byggsats.
- Finns i flera storlekar.
- Dörrar, fönster, belysning och ventilation.

Tel 0523-22517
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

**IB WAHLSTRÖM
BILDMATERIAL**

HÖSTEN 2021

**BESTÄLL
KATALOG!**

ibwahlstrom.se
info@ibwahlstrom.se

konstkulturutbildning.se

Här samlas ett 50-tal olika skolor
som bedriver högskoleförberedande
och yrkesinriktade utbildningar inom
konst och kultur. Varmt välkommen!

**konst & kultur
utbildning**

**REA MUSIKINSTRUMENT
NOTTAVLOR – NOTER**
till skolor och privatpersoner

Sareco®
Etablerad 1958

www.sareco.se info@sareco.se Tel 026-61 74 60

TRUMPETFROSSA
28–30 januari 2022

Plats: Musikaliska/Nybrokajen 11 i Stockholm.
Målgrupp: Alla som spelar trumpet
från 8 år och uppåt.
Kursavgift: 450–950 kr (minifrossa 8–11 år 300kr).

Anmäl dig senast senast den 1 december till:
lena.jakobsson@musikaliska.se

Medverkande: Mike Lovatt, Jan Allan,
Peter Asplund, Tora Thorslund, Urban Agnas,
Tom Poulson och många fler.

Se hela programmet på musikaliska.se

Musikaliska **BLÅSAR
SYMPHONIKERNA** **TRUMPETFROSSA
PÅ MUSIKALISKA**

Webbinarie: Ny chef i kulturskolan

ATT VARA CHEF i kulturskolan och i en politiskt styrd organisation innebär en rad möjligheter och utmaningar. Kulturskolerådets webinarie »Ny chef« ska försöka synliggöra och medvetandegöra chefs- och ledaruppdraget i kulturskolan med bland annat dessa rubriker: Kulturskolans uppdrag. Att driva processarbetet samt Samverkan. Tillfället är uppdelat i två delar, första delen är kortare och informativ där vi pratar om den nuvarande lägesbilden och därefter en längre samtalsstund där du som deltagare har möjlighet att dela med dig av dina erfarenheter och frågeställningar. **Två tillfällen kvar: 29 oktober och 26 november 13-14.30.**

Läs mer och anmäl dig på kulturskoleradet.se

Kulturskolans dag 2022

KULTURSKOLANS DAG firas 2022 fredagen den 20:e maj. Firandet kommer pågå under hela vecka 20 med lokala aktiviteter och flashmobs, det lokala firandet kan förläggas när det passar bäst under veckan. Vi avslutar återigen med en nationell videokampanj men med temat dans.

Vi kommer ta fram en koreografi och en låt för firandet som ni kan använda vid en lokal flashmob. Dela gärna med er av allt kreativt material från era kulturskolor på vår facebook sida Kulturskolans Dag under den veckan.

Läs mer på kulturskoleradet.se/kulturskolansdag

»Från kris till kraft« Återstart för kulturen

DEN 30 SEP LÄMNADES utredningen om kulturens återstart till kulturminister Amanda Lind. Utredaren Linda Zachrisson lämnar i sin utredning 11 förslag varav ett förslag rör kulturskolan och kultur i skolan. Utredningen föreslår att de statliga bidragen till kulturskolan ska permanentas och att en utredning bör tillsättas med uppdraget att analysera om det behövs ytterligare insatser för att främja en jämlik tillgång till kulturskoleverksamhet i hela landet där bland annat en kulturskolelag bör analyseras.

Läs nyheten på kulturskoleradet.se

I KORTHET

FILM I KULTURSKOLAN — NY RAPPORT

FILMINSTITUTET och Filmregionerna har gjort en kartläggning av film i kulturskolan inom ramen för det nystartade nationella nätverket för film i kulturskolan som startade 2020. Nätverket identifierade tidigt två behov. Det ena att skapa en tydligare bild av den filmverksamhet som redan finns i kulturskolan, det andra att erbjuda de filmpedagoger som jobbar i kulturskolan fortbildning och möjlighet till professionellt nätverkande med varandra. Rapporten är resultat av den fördjupade kartläggningen av film i kulturskolan under läsåret 20/21. Statistik från Kulturrådet och Kulturskolan i siffror, visar vilka kulturskolor som erbjöd ämneskurser i film/animation 1997-2018 och ger en bild av ett litet men snabbt växande område. Syftet med rapporten är att ge en mer detaljerad bild av film i kulturskolan, som tydliggör vilka insatser som behövs för att utveckla verksamheten. Men också att ge utvecklingen av film i kulturskolan uppmärksamhet, så att fler kulturskolor ska vilja och våga satsa på film, med stöd från nätverk, Filmregionerna och Filminstitutet. Filminstitutets och Filmregionernas mål är mer film i kulturskolan och de vill tillsammans med Nationella nätverket för film i kulturskolan, använda rapporten som en utgångspunkt för ett vidare arbete med målsättningen att inspirera och underlätta för fler kulturskolor att börja med filmverksamhet.

– Vi är väldigt glada över det här samarbetet med Filmregionerna och kulturskolorna. Kulturskolan ger unga möjligheter att utveckla sig kreativt och i dag är film och rörliga bilder ett uttryck som ligger många nära. Att behärska den rörliga bildens språk är i vårt digitala samhälle en central färdighet samtidigt som filmkonsten behöver nya röster och fortsatt utveckling, säger Annika Gillegård, regional samordnare Svenska Filminstitutet.

Läs rapporten på kulturskoleradet.se

Webbinarier från Kulturskolecentrum

Välkommen till höstens digitala samtalsserie!

29 OKTOBER: INSPIRATION FRÅN UTVECKLINGSPROJEKT

Goda exempel på projekt genomförda med stöd av utvecklingsbidraget. Dialog och erfarenhetsutbyte.

12 NOVEMBER: KULTURSKOLAN I SIFFROR

Årets statistikrapport serveras här rykande färsk, liksom ny statistikwebb. Samtal om statistiken i praktiken.

19 NOVEMBER: KULTURSKOLAN OCH SKOLAN

Hur ska vi samverka på bästa sätt? Exempel och samtal mellan experter och företrädare för kulturskolan.

3 DECEMBER: FORSKNING OM DANS OCH GENUS

Samtal med forskaren Anna Lindqvist om möjligheter och utmaningar med dans som uttrycksform.

17 DECEMBER: BARNRÄTT I PRAKTIKEN

Delaktighet och inflytande! Goda exempel och samtal med unga samt barnrättsjurist och utredare.

Läs mer och anmäl dig på kulturradet.se/kulturskolecentrum

KULTURRÅDET

KRÖNIKA

KALLE LIND

Kalle Lind är diversearbetare i kulturbranschen, skribent, författare, poddare och en gång elev på Eslövs kulturskola.

Min morfar och folkbildningen

JAG SATTE MIG i en tidsmaskin och for till mitt förflutna. I staden jag växte upp i finns en folkhögskola. Där har man just låtit bygga ett nytt multihus med inspelningsstudior och musikalrepsalar och framtidsdrömmar och allt som jag saknade när jag växte upp.

Jag var komframochojsäg på invigningen. Det var ett hedersuppdrag. Även om jag inte gått på just den folkhögskolan tycker jag mig känna den.

Dels gick jag själv på folkhögskola, bara i ett ännu mindre och deppigare samhälle, en by som fick den där skolan med dess möjligheter och förhoppningar att gnistra som en juvel mot allt det gråa.

Dels jobbade min morfar där i trettio år, under tre decennier då han spred sin breda bildning på sitt excentriska vis.

Min morfar var mer eller mindre självlärd i historia, geografi, sociologi, tyska, polska, latin och romani och jobbade som lärare i matte, fysik och stundom slöjd. Hans vilja att lära var gränslös, hans vilja att lära ut gränslösare.

Frågade man honom vad klockan var så började han med att förklara hur stenåldersmänniskorna gjorde solur av pinnar, fortsatte med filosofernas tankar om människans åldrar, redogjorde för Einsteins teorier om tidens relativitet, tog en vända om finmekaniken i en kronograf och landade så småningom på »kvart i sex«, vilket var så dags då eftersom man redan missat sitt tåg.

»Ett hus för ungt folk att göra misstag i och gå på pumpen i och att växa genom felbeslut i är något betydligt större än väggar och tegel.«

Som barnbarn kunde detta aldrig sinande flöde ha sina sidor. Som elev hade jag älskat honom. Han lät alltid eleverna ha böcker med sig på proven eftersom han menade att sann lärdom är att kunna hitta svaren, inte lära sig läxorna. Dessutom kunde man vara säker på att inga lektioner skulle dra ut på tiden eftersom han alltid avslutade fem minuter för tidigt för att gå och röka.

Jag berättade om min morfar från scenen. Inte bara är han ett stycke av den skolans historia. Ännu mer var han en levande representant för det finaste vi har i det här landet: folkbildning. Han hade tillskansat sig kunskap i en stum värld och såg till att föra den vidare.

Efter trettio år i folkbildningens tjänst fick han tre nejlikor i pensionsgåva. Det lät jag bli att berätta under komframochojsägandet. En invigningsdag behöver ingen bli påmind om hur tråkigt det kan sluta.

Däremot pekade jag på det nya multihuset och sa att det hade gjort min morfar nöjd och rörd. Han trodde på bildningen som ett medel för människan att lyfta sig själv ur gruset. Ett hus för ungt folk att göra misstag i och gå på pumpen i och att växa genom felbeslut i är något betydligt större än väggar och tegel. Det är en manifestation för framtiden, ett fuck off till domedagsprofeterna. Att investera i en skolbyggnad är att säga att morgondagen är värd att tro på.

Jag hälsade från morfar och sa att de förvaltat hans arv väl. ■

Frida Hedlund och Elias Igelström Sjögren bor på olika håll i Malung-Sälens kommun, och båda spelar fiol. Fioltraditionen är stark här, men det är inte därför de spelar, utan för den glädje som kommer ur musik på ett instrument som både kan låta vackert och riktigt illa, men som är på riktigt. För att det är skitkul, helt enkelt.

text & foto David Berjlund

MUSIK PÅ RIKTIGT & PÅ KUL

VÄGEN TILL FISKARHEDEN från Malung går uppåt, längs Västerdalälven, landskapet blir allt karigare och hösten allt gulare, och precis före Fiskarheden passerar man Kläppen, en av skid-anläggningarna i det som kallas Sälens- eller Transtrandsfjällen.

Är det här fjällen? Nä, inte riktigt, säger Elias Igelström Sjögren, och hans mamma Emma håller med.

En dryg mil norrut ligger Sälens, med affärer och skola där Elias går. Fiskarheden hör till Transtrand, där det bor några hundra personer. I Fiskarheden då?

– Inte många, säger Elias.

Att det är litet gör inget. Att det inte är fjäll gör inte heller något – det här är ändå vinterland, och Elias åker snowboard och skidor till och med nu, på hösten.

– Jag var där förra onsdagen och hoppade, berättar han, och visar en film: där är han, på

skidor, i ett hopp som slutar på Kläppens nya *airbag* av plast.

– Ska jag vara ärlig så är det roligare än på snö.

OM HAN SKULLE VARA tvungen att välja mellan snowboard och fiol ... så blev det nog snowboard. Men: varför skulle han behöva välja? Valet att spela fiol motiverar han med eftertryck:

– Det är skitkul.

Snowboardåkningen finns i familjen – pappa Niklas har tävlat – och det gör musiken också. Mamma Emma spelar och sjunger, och förr sjöng Elias i kyrkans barnkör. Smak på fiol fick han när kulturskolan kom till hembygdsgården Olnispa i Transtrand.

– Vi gick dit med fritids på sommarlovet, och man fick prova olika instrument.

Och då gillade du fiol. Lät det bra?

– Nä, det lät jätteilla. Men det var kul.

Det där var tre år sedan, nu är Elias elva →

Frida Hedlund såg några spela fiol i matsalen, och fastnade för det. »Jag känner mig cool när jag håller i en fiol.«

är. Varje vecka kommer hans fiollärare Louise Jonsson till skolan och har lektion, och däremellan övar han.

– Helst tio minuter varje dag. Ibland får mamma påminna, ibland pappa, ibland kommer jag på det själv.

Fiolen har blivit en vana, en *skitkul* vana. Det gäller uppträdanden också - han var rädd för att stå på scen förut, säger han, men inte nu.

– Fast lite rädd är man ändå, men det är bara att göra det.

Elias pratar så där: med tydliga svar, som han ändrar ibland. Fiol är inte svårt. Eller förresten: det är nog ändå ganska svårt.

Vad kan du nu som du inte kunde för två år sedan?

– ... allt, typ. Eller det mesta. För två år sedan åkte stråken av åt sidan, den åker fortfarande lite, men mycket mindre, det har gått från så här till så här, säger han och visar med fingrarna.

På väg ut, för fotografering, frågar jag om det blir konstigt att ta med fiolen ut.

– Ja, faktiskt! Säger han glatt, och greppar fiolen.

DET HÄR ÄR FOLKMUSIKLAND, med spelmanslag i bygden och folklåtar i kulturskolan. Men Elias spelar inte för att bli *folkmusiker*. Det gör inte Frida Hedlund heller. Ändå: att hon började berodde förstås på en tradition, på att fiolmusiken har en plats i Malung.

– Jag såg, typ i trean, några spela fiol i matsalen. Då fastnade jag för det, jag tyckte väl det lät vackert. Och med tiden har jag insett att det är folk i alla åldrar som spelar, säger Frida, och ger samma omdöme om fiolspelandet som Elias: skitkul!

Frida är 14 år. Vi ses vid kulturskolan, som just har flyttat från gamla tingshuset till ett par lägenheter. Hon kommer direkt från Centralskolan, en knapp kilometer bort. Villan där hon bor med föräldrar, småsyskon och kaniner ligger i ett kvarter på andra sidan älven, ytterligare några hundra meter bort. Malung är inte jättestort, men här i centralorten bor ungefär hälften av kommunens tiotusen invånare, och där Frida bor är det folk överallt, säger hon. Trevligt folk.

– Jo, jag gillar Malung, jag har alltid bott här och vill bo kvar. Det är litet, men det lilla duger åt mig. Man vet på ett ungefär vilka alla är, det är bra. Sällskapligt.

Och här vet folk om kulturskolan, säger Frida. Själv har hon varit med länge, men det började inte med fiol, utan med dans. Nu dansar hon street dance – hårdare än jazzdansen hon gick på förr – i IOGT-lokalen i närheten.

– Dans är bra, man kommer igång i kroppen, och det är härligt och lätt att spegla känslor med rörelser. Lite som med teatern, man går in i en roll i dansen också. Och så är dans vackert att titta på, säger hon.

Hon blir glad av dansen, och av att träffa de

I Fiskarheden bor det inte så många, säger Elias Igelström Sjögren. Men det är nära till backarna i Kläppen, och fiolundervisningen får han i skolan i Sälen.

»Jag gillar Malung, det lilla duger åt mig«. Frida Hedlund vill bo kvar.

Är det konstigt att ta med fiolen ut? »Ja, faktiskt!« säger Elias Igelström Sjögren glatt.

andra i dansgruppen. Så var det i kulturskolans teatergrupp också, där var hon med förut. På sång-, gitarr- och fiollektionerna - jo, hon går fyra kurser - är det lite annorlunda, men glädjen är densamma. Också ensam med en lärare blir det mycket skratt, varenda gång, säger hon, och hon kan inte välja ut ett favoritämne.

– Fiolen är svinrolig, där kan man lajva lite själv, men det kan man ju med gitarren också. Och sången behövs till allt ... så jag gillar alltihop.

ATT SPELA ETT INSTRUMENT ser ofta svårare ut än det är, men med fiolen är det tvärtom, säger hon.

– Det är ju millimeteravstånd, men ... det sitter i muskelminnet efter ett tag. Och jag känner mig cool när jag håller en fiol. Det är ett starkt

instrument, det låter starkt. Jag kommer alltid att sjunga, bara för kul. Fiol kommer jag också att fortsätta med, spela och kanske lära ut.

I kulturskolan?

– Kanske, vi får se.

Just nu försöker de få till ett litet spelmanslag och återuppliva den lilla grupp på fyra violinister som fanns förr - mycket samspelande har ju hindrats av coronapandemin. Att spela med andra är kul, och att spela för andra är viktigt - Frida återkommer ett par gånger till det speciella med livemusiken: spelad på riktiga instrument, för människor i samma rum. Det fyller mer, säger hon, blir vackrare.

– Och för att kunna göra det måste folk kunna spela, så det är klart att kulturskolan är viktig. ■

»Fiolen är svinrolig, där kan man lajva lite själv, men det kan man ju med gitarren också. Och sången behövs till allt.«

MER STÖD TILL NYA CHEFER

Nu startar Kulturskolerådet ett mentor-
skapsprogram för chefer, och webinariet
»Ny chef« som gått i höst har lockat ett stort
antal deltagare.

– Det är tufft att komma in som ny chef,
vi vill kratta lite och ge starthjälp till de nya
så att de kan komma in i sitt jobb på ett bra
sätt, säger Jalle Lorensen ordförande på
Kulturskolerådet som leder webinariet
tillsammans med Värnamos Kulturskolechef
Andreas Westberg.

text Bodil Lundmark, foto Alin Popescu, Värnamo kulturskola

ATT VARA CHEF i kulturskolan kan
se väldigt olika ut, kultursko-
lan är en politiskt styrd organi-
sation men står ändå ofta väl-
digt fri från yttre påverkan.

– Ofta är det väldigt breda
och otydliga uppdrag, mycket
tolkningsutrymme och chefen
kan göra åt det hållet man vill
och det gör att det ofta har
utkristalerats en kultur i en
kulturskola – så här gör vi här.
Men vi behöver alltmer ta hän-
syn till vad som är det bästa för
barn och unga i kommunen,
förklarar Jalle Lorensen.

Att komma in som ny chef
handlar ofta om förändrings-
arbete och kanske krav på ef-
fektivisering.

– Det kan vara väldigt, och
faktiskt skulle jag kunna säga,
extremt, jobbigt när det finns
en stark föreställningsvärld att
»så här är det«. Och där vill vi
hjälpa de nya med verktyg som
faktiskt finns.

En bra möjlighet som man
kan ta hjälp av är avtal och la-
gar som faktiskt finns, berät-
tar Jalle Lorensen. Det vi
också lär ut är att du som chef
faktiskt har mandat att be-
stämma. Vilket en del kan bli
förvånade över att höra. Gäller
gamla överenskommelser eller
har jag rätt att göra nya? – Ja
det har du.

JALLE LORENSEN är ordförande i
Kulturskolerådet och har pre-
cis avslutat sin tjänst som chef
för Malmö kulturskola efter
10 år.

– Jag kom från gymnasie-
skolan som många gånger var
enklare att jobba inom. Och
min största utmaning när jag
började på kulturskolan var
att ändra på ingrodda före-
ställningar – som till exempel
att man inte jobbade på loven.
Men när mina pedagoger fat-
tade hur kul det faktiskt →

var så blev det populärt. Man behövde inte jobba hela tiden alla lov, det var inte så att vi utökade arbetstiden utan de fick tid att planera detta under ett år. Arbetssättet blev uppskattat när de upptäckte att de till exempel kunde förlägga undervisning under en hel dag på ett lov, vilket visade sig vara jättekul.

KULTURSKOLERÅDETS ledarskapsakademi är en långsiktig satsning på att utveckla sitt stöd till ledare. Ny chef-webinari serien kommer innebära erfarenhetsbyten minst två gånger per år. Mentorskapsprogrammet, innebär ett mer utvecklat stöd till kultursko-

lornas ledare där nya chefer får en annan kulturskolechef som mentor, men formerna är dock inte klara än. Där finns också rektorsutbildningen som Kulturskolerådet var med och tog fram och som går via Karlstads universitet. Vid sidan av detta finns även utvecklingsprojekt, nationella erfarenhetsutbyten och handböcker. Och Jalle Lorensen är övertygad om att det behövs.

– Vi strävar efter att cheferna ska få byta erfarenheter i mindre

»Kulturskolan blir lätt en budgetregulator i Sverige idag tyvärr då den inte är lagstadgad – då får man vara en nagel i ögat varje gång och visa att våra frågor är superviktiga.«

ANDREAS WESTBERG

grupper så att man kan prata med varandra och ställa frågor. Och cheferna blir glada när de får det stödet.

– Effektivisera till exempel är svårt – skitsvårt! och du har ofta inte några andra att prata med om detta lokalt, det är därför vi är viktiga.

INSPIRATION och nya metoder är också en viktig del av erfarenhetsutbytet.

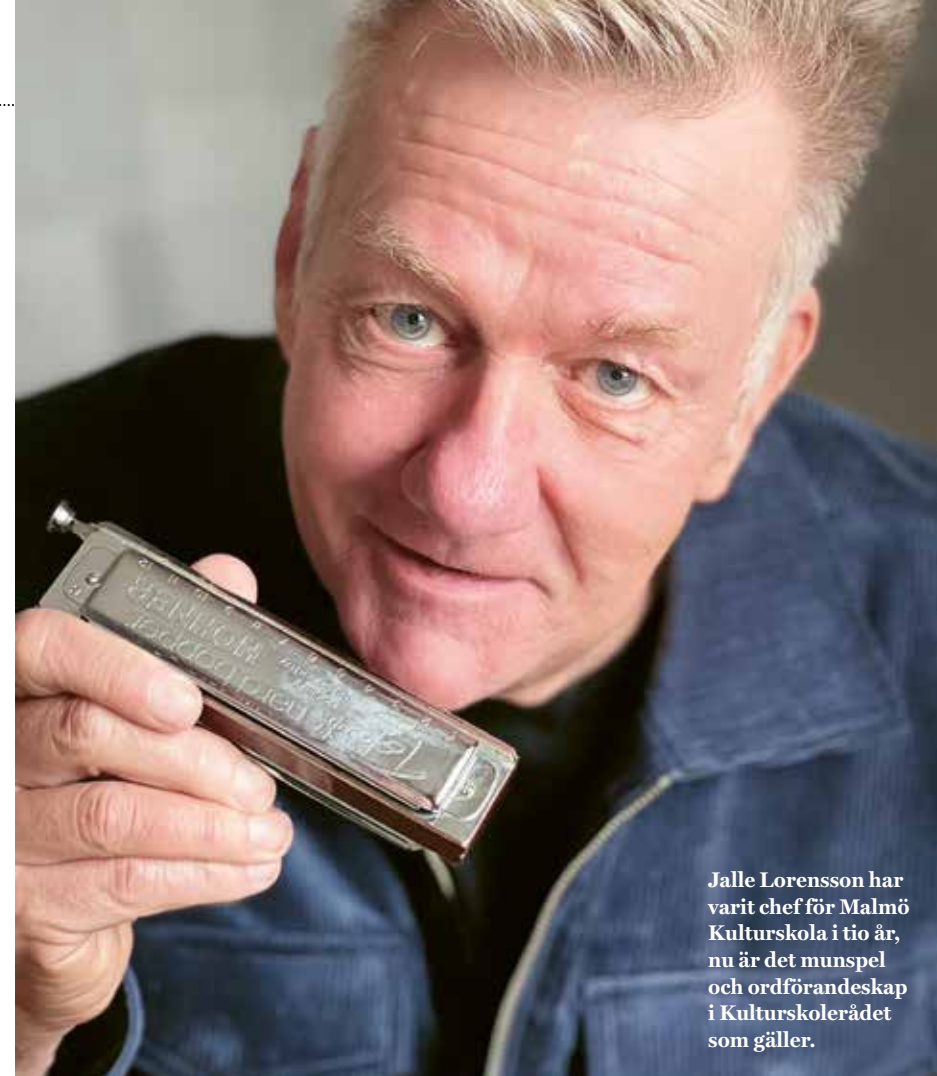
– Om vi kan hjälpa varandra är det mycket roligare och mer glädjefyllt att

vara chef. För det är häftigt och stimulerande att vara chef, jag har tex suttit och tagit beslut och sedan några månader senare har jag haft 2000 åttaåringar framför mig som får sjunga i 2:ornas kör. Barn som kanske aldrig satt sin fot i kulturskolan tidigare – det är breathhtaking! Och det är den känslan vi vill förmedla, att cheferna kan!

ANDREAS WESTBERG är chef för Värnamo kulturskola, han är inte en ny chef men har gått igenom det mesta, rätt nyligen, som han säger. I Värnamo har han arbetat för att kulturskolan ska vara en mötesplats.

– Oavsett om du går i grupp eller har enskild undervisning ska du som elev alltid bli erbjuden att delta i någon form av ensemble. Likt fiol som har en naturlig plats i en orkester, så ska det även va för gitarr, att få ges möjlighet att vara med i ett band.

Andreas är även han gymnasielärare i botten, men kände att kulturskolans verksamhet var något annat, nåt fantastiskt. Kulturskolan har en sån

Jalle Lorensen har varit chef för Malmö Kulturskola i tio år, nu är det munspel och ordförandeskap i Kulturskolerådet som gäller.

bara en chef i kommunen, så det finns ingen annan att bolla med. Man ska slåss med de stora drakarna, skolan och politiken, och du är ensam i att driva dina frågor.

DET ÄR VIKTIGT att hitta sammanhang med andra chefer, kanske i sin kommun eller ett nätverk. Var med i så många sammanhang som du bara kan är mitt tips, säger Andreas som tycker att det känns viktig att vara med i chefs-programmet för att stärka nya chefer. För att dela med sig det han varit med om under sina år som chef hitills.

– Man ska känna att de frågor som man har delas av många, och att man inte är ensam i arbetet. Inom nätverket kan vi också hitta andra med liknande utmaningar och möjligheter i landet som vi kan skapa kontakt och bolla med. Fler blir starka – så är det ju, avslutar Andreas Westberg. ■

potential, den ska vara en plats där man alltid har ett sammanhang, förklarar Andreas Westberg.

– När jag började fanns nog de som ville ha det som de alltid haft det, men för att lyckas med vårt uppdrag att finnas där eleverna finns behöver vi testa nya arbetssätt, både metodiska och didaktiska.

– Även om du jobbat i kulturskolan tidigare, eller som musiker så kan du inte bara vara en kollega utan du förväntas vara ledare och ha en riktning. Jag tycker att det är viktigt med transparens i alla led. Och att involvera beslutsfattare i form av politiken. Visa att din verksamhet är viktig och ge politiken bra underlag

för att fatta beslut som gynnar verksamheten.

Andreas förklarar att det finns många förväntningar på en kulturskola på en liten ort. Det handlar inte bara undervisning, utan skolan ska även vara ett nav i kulturproduktionen och ha föreställningar och vara med på Nationaldagsfiranden eller liknande evenemang, så det blir ju en angelägenhet för hela kommunen. Men det görs ju inte utan medel.

– Kulturskolan blir lätt en budgetregulator i Sverige idag tyvärr då den inte är lagstadgad – då får man vara en nagel i ögat varje gång och visa att våra frågor är superviktiga.

– Det svåraste med att vara Kulturskolechef är att det finns

KULTURSKOLERÅDETS LEDARSKAPSAKADEMI

Webinaret »Ny chef«. Målgruppen är nya chefer men erfarna kulturskolechefer är också välkomna för att få tips och verktyg i förändringsarbetet. Webinaret leds av Andreas Westberg, Kulturskolechef i Värnamo samt Jalle Lorensen, tidigare chef i Malmö och styrelseordförande i Kulturskolerådet. Två tillfällen kvar 2021–29 okt och 26 november. Läs mer och anmäl dig på www.kulturskolera-det.se

Rektorsutbildningen – pågår nu till och med våren 2023, ej bindande intresseanmälan går att göra till hösten 2023 redan nu. www.kau.se

Mentorskapsprogrammet – mer information kommer, håll dig uppdaterad via vårt nyhetsbrev som du kan prenumerera på via hemsidan www.kulturskolera-det.se

ETT STARKT ENGAGEMANG I JÄRNA

Blåslek, ungdomsorkester och nya satsningar i Järna. – Ett starkt engagemang är nyckeln för att behålla eleverna i Kulturskolan, säger Sonny Epsling, lärare i brass.

text & foto Leonarda Arcidiacono

I TRETTIOFEM ÅR och för ett tjugotal kommuner har Sonny Epsling arbetat som brasslärare. I dag arbetar han i Järna med omnejd där han bland annat håller i blåslek för Kulturskolans allra yngsta målgrupp. En stor andel av blåslekeleverna börjar senare, vid tio års ålder, att spela i Järna ungdomsorkester.

Blåslek, eller brasslek som det ursprungligen kallas, är en metod som erbjuds till elever i klass ett och två. Metoden började utvecklas 1995 av Annmari Wangin och Ingegerd Halvarsson. Syftet med brasslek är att ge barn en introduktion till brassinstrumentens värld, där man lär känna kornett, valthorn och baryton på ett lekfullt sätt. I undervisningen vävs puls-, rytm- och gehörsträning ihop med spelandet. Under första året får eleverna prova alla tre brassinstrument på lektionerna. Till andra året väljer de ett instrument som de sen har hemma och spelar på. Un- →

Blåslek, eller brasslek som det ursprungligen kallas, är en metod som erbjuds till elever i klass ett och två i Järna.

der andra året lär sig eleverna också läsa noter.

Sonny Espling, som undervisar i blåslek för elever i klass två och tre har provat sig fram till det han anser fungera bäst för grupperna. Eleverna får prova på olika hjälpmedel till exempel tuber som det ska blåsas i, dessa för att arbeta med andningen.

– Memory ser jag som en bra övning där eleverna får chansen att memorera de olika blåsinstrumenten och vilken blåsfamilj de tillhör. Vi har på senare år snabbat på processen i blåslek i jämförelse med tidigare år då rytmikläraren också var en del av gruppen.

Efter att ha observerat barnen i blåslekgrupperna insåg Sonny Espling att de har en stark längtan efter att få börja spela på instrumenten tidigt. Helst vill de börja på en gång. När rytmikläraren slutade kom insikten att rytmiken upptog ett moment som inte nödvändigtvis behöver vara ett inslag i blåsleksgrupperna.

– Rytmiken passar barnen i årskurs ett, de som går i tvåan föredrar att spela på instrumenten än att leka runt och klappa rytmer med händerna. Det är viktigt att inte bromsa bar-

nens lust att spela på instrumenten då det finns så starka konkurrenskrafter i samhället i dag. Faran är att tekniken som pockar på uppmärksamhet lätt kan få övertaget om barnen inte får komma till skott relativt tidigt.

Sonny understryker dock att rytmiken är ett viktigt inslag för barnen, men han tror att desto tidigare de får tillgång till instrumenten desto större chans är det att de fortsätter.

SEDAN TVÅ ÅR TILLBAKA har Kulturskolan i Södertälje gjort en medveten satsning i Järna med omnejd för att rekrytera och behålla befintliga elever.

– Vi har ändrat metodiken, och under de två föregångna åren har vi fått in 60 nya elever och 20 till är på väg.

Kulturskolan i Södertälje valde att satsa på Järna för att det ligger centralt från närliggande små-orter. Det satsas på blåset i Järna, samtidigt som man istället i Södertälje centralt har valt att göra en symfoniorkestersatsning.

– Järna som är en liten ort, är kulturell med en enorm palett, förutsättningarna är betydligt större här än i centralorten och storstäderna.

Sonny Espling, undervisar i blåslek för elever i klass två i Järna.

Ungdomsorkestern i Järna, JUO, startades upp under hösten 2021 och är ett resultat av den nya satsningen.

Järna Wind Kids som kommer att lanseras under vårterminen 2022, är ett nytt initiativ som också ingår i den nya satsningen, där de elever som spelat en termin kan vara med. Tanken är att skapa en förberedande orkesterskola där eleverna inte spelar arrangemang direkt men ändå får känna på att spela i grupp tillsammans med andra.

– Om barnen själva får välja vill de gärna spela filmmusik, som kan vara utmanande. I Wind Kids kommer vi anpassa oss efter barnens förmågor och skriva låtarna utifrån det registret som eleverna redan har. Initiativet startas för att vi ser vikten i att så fort som möjligt erbjuda ett orkesterspel för eleverna, för att deras intresse inte ska svalna.

Sonny intygar om att han behöver arbeta intensivt för att behålla intresset hos eleverna. Han behöver vara extremt lyhörd och uppmärksam som lärare.

– Märker jag att någon känner sig obekvämt behöver det uppmärksammas vad orsaken är, det kanske inte handlar om en svår stämning, att inte känna sig hemma i sammanhanget kan vara en orsak, vi arbetar förebyggande och försöker ligga steget före hela tiden och se till elevernas bästa.

SONNY ESPLING SOM HÅLLER i trådarna för blåsverkssamheten i Järna ser sig själv som en konservativ traditionallist. Det har han alltid varit, menar han.

– Den amerikanska modellen där eleverna övar orkester 4-5 gånger i veckan har för visso sina fördelar men jag tillhör den, kanske för vis-sa, tråkiga skolan som innebär mästare – lärning. Jag vill jobba med grunderna först och försöka få eleven att ta ansvar själv, säger Sonny som ser att det är viktigt att uppmana eleverna att plocka upp sina instrument och öva hemma.

Han ser också att en annan viktig aspekt är föräldrarnas stöd och engagemang. Ofta är det föräldrar som själva spelar ett instrument, eller som själva varit elever på Kulturskolan, som kan påminna sina barn om vikten att öva lite varje dag.

– Att lära sig ett nytt instrument kräver tid och tålamod och att eleverna övar hemma. Med handen på hjärtat så är vi inte alltid bra på att kommunicera till föräldrarna. Det är föräldrar-

»Jag ser en orkester som en demokratur, vilket kan översättas till att musikerna ska vara delaktiga i bestämmandet.«

SONNY ESPLING

na som behöver stötta eleverna hemma att öva. Utvecklas man med sitt instrument så är det roligare att spela, vilket ger spelarlusten näring och vi får behålla barnen i Kulturskolan.

För att skapa mer mening och engagemang har Sonny valt ut sektionsledare i Järna ungdomsorkester. Varje instrumentsektion har en person som utsetts till att ta lite extra ansvar för sin grupp. Det kan handla om att dela ut noter

eller ställa i ordning stolarna. Varje sektionsledare får dessutom sitta med i ett reportoar-råd tillsammans med dirigenten. Sektionsledarna för då vidare önskemål från de övriga i gruppen när nya musikstycken väljs ut.

– Jag ser en orkester som en demokratur, vilket kan översättas till att musikerna ska vara delaktiga i bestämmandet. Givetvis är jag ledaren i det stora hela, men att ha med alla orkestermedlemmars röster ger eleverna en känsla av delaktighet.

Järna ungdomsorkester samarbetar med en ungdomsorkester i Skåne, de har åkt till gemensamma läger och åkt på repetitionshelger tillsammans.

– Vi hoppas på att få besök av våra orkesterkamrater i Skåne under höstlovet, det ser vi fram emot, säger Sonny Espling. ■

BRASSLEK

Brasslek är en metod utvecklad av Annmari Wangin och Ingerd Halvarsson, brasslek finns numera på många ställen som till exempel Linköping, Norrköping, Mjölby, Arvika, Götene, Varberg och Mölndal, Umeå, Uppsala, Lerum, Ängelholm, Danderyd, Trelleborg, Sotenäs, Nyköping, Falkenberg, Järfälla, Lund, och Fagersta.

Ursprungsmetoden utgår från att spel och rytmik integreras hela tiden. 75-100 % av de elever som går brasslek i Linköping fortsätter sedan in i instrumentalundervisningen, berättar Annmari.

– Utan brasslek hade vi inte haft den mängden brasselever vi har idag. Vi brukar ha ca 200 elever i instrumentalundervisningen på brass och ca 80 i brasslek. Med anledning av covid-19

har vi lite färre elever i brasslek i år men det börjar fylla på och vi är nu uppe i 50 elever. En av de viktigaste anledningarna till att vi behåller elever är gemenskapen. I brasslek spelar eleverna tillsammans i två år och vi arbetar med gruppen för att den ska fungera bra socialt. Detta gör att dessa elever fortsätter i vår verksamhet och från och med årskurs tre spelar de i samma orkester.

Brasslek finns som poängkurs på Musikhögskolan Ingesund.

– Studenterna har i utvärderingar påtalat vikten av att få kurser som denna med sig ut i arbetslivet. Inte bara som ett sätt att arbeta med puls, rytm och gehör utan också som en metod att rekrytera barn till våra verksamheter ute i landet, säger Annmari Wangin.

Stärkt självkänsla och självförtroende, ett utvecklat språk och bättre koncentrationsförmåga har kunnat konstateras hos barnen i projektet.

ATT SATSA PÅ MUSIK ÄR ATT SATSA PÅ SPRÅK

Kunskapen om vad musik kan göra för barns språkutveckling har funnits i många år. Kärt barn har många namn: Allsången, El Sistema, Ministråket – i arvsfondsprojektet *Små barns skapande* samlas de beprövade erfarenheterna för spridning till förskolor och kulturskolor i hela landet.

text Malin Clausson, foto Victoria Eriksson

– JAG HAR I VÅR KOMMUN mött frågan: Varför satsa på musik istället för språk? Vi vet ju varför, och därför ville vi vara med i det här projektet.

Det säger Sara Englund Eckerbom, samordnare för El Sistema i Motala, ett musikpedagogiskt samarbete mellan förskola, skola och kulturskola i kommunen sedan 2014.

– I Motala startade El Sistema i förskolan med femåringar som i dag går i sjätte klass. Vi har därför kunnat följa barnens utveckling och vill nu vara med och förmedla vad vi erfarit.

Att satsa på musik är i själva verket att satsa på språk, säger den erfarenheten.

Små barns skapande ska inte bara samla tidigare erfarenheter utan också utveckla nya metoder.

I Örebro, som också är med i Små barns skapande och bedriver kulturskolan El Sistema-verksamhet sedan 2015 i en av kommunens förskolor. Stärkt självkänsla och självförtroende, ett utvecklat språk och bättre koncentrationsförmåga har kunnat konstateras hos barnen.

– Det märks när de börjar skolan vilka som gått i den förskolan, säger Birgitta Jonsson, verksamhetsansvarig.

Jon Wallner, biträdande kulturskolechef i Mölndals stad och samordnare för kommunens satsning på Kulturgaranti och Skapande skola, säger:

– Vi har i många år jobbat med språk- och instrumentalrytmik i förskolan med goda resultat. I Mölndal förväntar sig föräldrarna musikpedagogiska inslag i förskolan. Att vara med i Små barns skapande och sprida våra erfarenheter till andra kommuner känns därför självklart roligt.

SMÅ BARN S KAPANDE ska inte bara samla tidigare erfarenheter utan också utveckla nya metoder genom delaktighet och medskapande med barnen och deras föräldrar. I en nyskapande kontext som blandar El Sistemas arbetssätt, estetiska lärprocesser, Suzukimetoden, barnkörsmetodik, Reggio Emilias filosofi, musikterapi och förskolans pedagogik som finns i de deltagande kommunernas verksamheter ska slutprodukten formaras.

Projektledare Margaretha Grahn, lektor i pedagogik med specialisering estetiska lärprocesser utvecklar:

– Tanken är att tillsammans förfina olika metoder och hitta ett gemensamt språk för att sprida erfarenheterna. Även inom projektet vill vi lära av varandra parallellt med att dokumentera de erfarenheter vi gör.

ATT TA IN FORSKNING och beprövad erfarenhet också utanför projektgruppen är en given del av Små barns skapande. Vid konferenser under året har gästföreläsare som Ulf Jederlund vid Specialpedagogiska institutionen, Stockholms Universitet, medverkat och tillfört forskning om barns språk och musik. Likaså musikterapeut Helena Hennings har föreläst om hur barn med särskilda behov kan mötas med musiken som verktyg. I en parallell process med att ta fram metodbeskrivningar samlar projektets medverkande exempel på musikövningar de praktiserat i sina barngrupper. När studiebesök blir möjliga att genomföra kommer processledare, lärare och pedagoger från förskolor och kulturskolor i de olika kommunerna att ta del av varandras erfarenheter i praktiken. När sedan innehållet i Små barns skapande börjat ta form ska materialet sedan testas utanför projektgruppen innan slutprodukten färdigställs.

Slutmålet är att sprida ny kunskap till försko-

Motorikövningar blandas med sång och teori. En genomgång av fiolens alla delar och vilken sträng som är vilken kan också bli en rolig lek.

lor och kulturskolor i hela landet. Inspirerande arbetssätt som gör både barnen och deras föräldrar delaktiga och medskapande. I förlängningen syftar projektet till att öka måluppfyllelsen för alla barn för att på sikt skapa en mer jämlik förskola och kulturskola.

I en fjärde kommun/stadsdel som deltar i projektet, Göteborg/Angered, är Små barns skapande ett efterlängtat projekt. Teresa Hedborg har jobbat med El Sistema på förskolan Slottet ända sedan 2010. Hon och hennes kollegor har i många år verkat för att sprida kunskapen om vad musik kan göra för barn och familjer i områden där språkgrupperna är väldigt många och svenska är ett andra språk för en klar majoritet.

– **I FLERA ÅR HADE VI** ett nära samarbete med kulturskolans pedagoger och i dag är vi fyra förskollärare med musikpedagogisk erfarenhet. Hos oss får barnen uppleva musik med alla sinnen. Inspirerade av Reggio Emilias filosofi bygger vi ett upplevelserum där alla barn möts och är välkomna. Vi skapar magi med lysande bollar, såpbubblor och ramar in våra musikstunder med stråk, blås och kör på detta sätt. Vi pratar om att vi är en orkester och vi ger ofta konserter så att barnen ska känna att det är på riktigt, det vi gör. I El Sistema lär barnen sig att man lyssnar, tittar, kämpar och andas tillsammans, förklarar Teresa Hedborg, som tillsammans med sina kollegor har lång erfarenhet och ser vad denna undervisningsmetod gör för barnens – och föräldrarnas – språkutveckling och delaktighet i samhället.

– Det påverkar hela vår stadsdel att vi har El Sistema i förskolan. Och för oss pedagoger innebär det här projektet ett inspirerande omtag, säger Teresa Hedborg.

Små barns skapande slutredovisas i augusti 2023 då ett nytt läromedel ska finnas för användning i form av en digital bok och inspelade videor. Allt lätt tillgängligt och enkelt att följa. Men redan nu går det att ta del av projektet Små barns skapande på facebook: @smabarns-skapande. ■

SMÅ BARN S KAPANDE

- Utvecklar nya metoder för hur man kan arbeta med språkutveckling genom estetiska lärprocesser med ett familjecentrerat arbetssätt.
- Finansieras av Allmänna arvsfonden
- Drivs av Bildningsförvaltningen Motala kommun
- Deltagande kommuner: Motala, Örebro, Mölndal och Göteborg/Angered
- Slutredovisas i augusti 2023

»Att vara med i Små barns skapande och sprida våra erfarenheter känns självklart roligt.«

JON WALLNER, BITRÄDANDE
KULTURSKOLECHEF I
MÖLNDALS STAD

Kulturskolan i Örebro har fått nya, skräddarsydda lokaler i ett prestige-hus. Ett uttryck för förtroende som kommer av att man lyckas i arbetet med bredd och tillgänglighet, menar chefen Lars Hilmersson. Ämnesintegreringen fungerar, elever kommer från stadsdelar som förr tycktes omöjliga att nå och andelen tonåringar ökar.

text & foto David Berjlund

KULTURSKOLAN NÅR UT I ÖREBRO

KULTURKVARTERET I ÖREBRO är helt nytt, men i entrén är det ändå som att allt är på plats: biblioteket är öppet, folk fikar i serveringen, en dam från jazzklubben raggar publik till kvällens konsert, och i trappan upp till kulturskolan väntar barn på sina lektioner.

Utifrån ser glasfasaden ut som ett svävande luftskepp i eftermiddagssolen, här inne blir ljuset varmt i mötet med all tränredning. Och all kultur.

Carolina Remstam är en av kulturskolans tre enhetschefer, och berättar att lokalerna de just flyttat hit från var rejält slitna.

– Vi har blivit ordentligt hörsammade, det är ju inte så vanligt att man tar in en kulturskola i ett sånt här bygge, säger hon, på väg upp mot kulturskolans tre våningar.

I korridorerna däruppe rör sig lärare, barn och föräldrar. Några stannar upp och beundrar utsikten bort mot Kilsbergen, andra går rakt in till sina kurser, de som Carolina basar för. Här finns väldämpade undervisningsrum och luftiga dans- och teatersalar. I bild-

»Vi har blivit ordentligt hörsammade, det är ju inte så vanligt att man tar in en kulturskola i ett sånt här bygge.«

CAROLINA REMSTAM

avdelningen börjar en grupp barn just måla stilleben, i ett musikrum pågår en lektion inom Kullagret, kulturskolans inarbetade verksamhet för unga med funktionsnedsättningar: Lukas och hans lärare Anna Sandvall Mors lilla Olle i rockversion - det är fullt tryck, Lukas avslutar med ett trumsolo.

Några färskare trummisar har samlats i en slagverkssal i närheten. – Välkommen! Här är några som har hållit på i Ragadish i

... tio minuter, säger lärare Jesper Hellqvist, och sedan fortsätter han visa eleverna i slagverksgruppen Ragadish hur man håller en trumpinne för att den ska studsas, så det låter bra. Redan när tjejerna testar greppet trummar de fint i takt.

Jesper berättar om Ragadish och idén bakom. Här får eleverna 45 minuter per vecka, och av en grupp på 12 elever har då hälften en workshop, som den Jesper och kollegan Stefan Kahl just höll. I den andra halvan hinner eleverna få en kvarts enskild lektion och övningstid i trumstudion, med en lärare. Så mycket trumman-

Ämnesintegration i praktiken – musik kursens mediumgrupp får undervisning av teater-, dans- och musiklektörer som jobbar ihop.

de – för samma resurser som, med enskild undervisning, skulle ge varje elev 20 minuter i veckan.

– Vi kan vara fler lärare, barnen får mer tid, och det blir mycket roligare!

DEN STOLTA CHEFEN för det hela – både för kulturskolan och biblioteket – heter Lars Hilmersson. Han berättar glatt om en kulturskola som växer på flera håll.

Bland tonåringar, till exempel. De har 1600 barn och unga i kö, och för att tonåringarna alls ska hinna vara med har de tagit ett enkelt grepp:

sökande från årskurs åtta och uppåt går helt enkelt före i kön.

– Sedan växer vi mycket på blässidorna sedan ett tiotal år, där går vi emot strömmen. Vi har till exempel fått anställa och öka tjänstestyrkan för lärare i oboe och fagott, berättar Lars.

Blåsmusik är ju traditionell kulturskola, och ämneskurserna är förstås viktiga i kulturskolan också här – de tar runt 60 procent av lärartiden – men de är bara ett av tre ben i kulturskolan. Verksamheten utanför ämneskurserna är det som växer mest. Det andra sättet →

»Vi har kommit en bra bit på vägen med tillgängligheten« säger Carolina Remstam, enhetschef för kurserna i Kulturskolan. "Vi har mycket fler nyanlända i verksamheten«, instämmer hennes chef Lars HilmerSSon.

tet kulturskolan möter barnen är i samarbetet med skolan. Där går kulturskolan in med ett brett kulturutbud, så barn får göra och ta del av kultur, och arbetar dessutom tillsammans med skolans lärare med estetiska lärprocesser – allt utifrån skolans uppdrag.

– Sedan finns ett tredje fält, efter skoltid, där det är frivilligt men gratis, som leder mellan skola och kurser. Det har vi jobbat mycket med under de senaste fem åren, säger Lars.

Han berättar om arbete med fritidsgårdar, uppsökande verksamhet, lovverksamhet, kulturfritids – platser där

barn och föräldrar kan möta kulturskolans pedagoger, och få förtroende för dem. Bor man i Vivalla eller Brickebacken är det ofta oerhört långt till att åka på orkesterrep i stan, men känner man lärarna blir det på något vis kortare. Tröskeln till att anmäla barnen till en kurs sänks, avgiften går kanske att prioritera.

Sådan är idén. Verkligheten då?

– Vi har talat om hur vi ska nå ut i alla stadsdelar sedan jag började här 1993, de senaste

»Med kulturråds- och integrationspengar har vi kunnat börja göra det här på riktigt, vi har anställt fler pedagoger, och nu når vi fler!«

LARS HILMERSSON

fem åren har vi börjat lyckas. Med kulturråds- och integrationspengar har vi kunnat börja göra det här på riktigt, vi har anställt fler pedagoger, och nu når vi fler!

Vi har mycket fler nyanlända i verksamheten, också i kurserna. Det är en stor skillnad jämfört med förr.

JO, LARS ÄR EN GLAD och stolt chef. Han talar om problem också, men på något sätt ser de ändå ut som ganska kära bekymmer. De där 3000 barnen i kö, till

exempel – det är klart att det är frustrerande, men intresset är ju fantastiskt. Det nya huset är han uppenbart glad för: att ett kommunalt prestigebygge utformas just för kulturskolans verksamhet! Samtidigt: sedan byggprojektet inleddes har kulturskolans verksamhet vuxit. En sak är att budgeten för kurserna inte ökas, men dessutom utgick inte byggplanerna från hur kulturskolan ska jobba i framtiden, utan beställningen var »lika stora och många lokaler som tidigare«.

Så nu har kulturskolan i uppdrag att jobba på nya sätt, i ett nytt hus, byggt för hur verk-

samheten såg ut ... nyss.

– Behovsanalysen var bristfällig. Men ... man får trola lite med knäna.

Knätrolleri är för all del en paradgren i kulturskole-Sverige, och förutsättningarna ser rätt bra ut i Örebro, också organisatoriskt. Efter att musikskolan här bytt namn till kulturskola 1993, blev den kulturskola på riktigt efter ett par omtag i början av 2000-talet. En chef kom in från teater- i stället för musikhållet, det spelade roll, tillsammans med sånt som att man formade integrerade arbetslag, och verkligen bestämde sig för samverkan. Nu jobbar fyra av tio pedagoger med teater, bild eller dans, och ämnena har blivit mer jämställda.

I EN AV DANSSALARNA syns ämnesintegreringen i praktiken. I musikalkurserna här arbetar teater-, dans- och musiklärare tillsammans. Här har nu medumgruppen, med ett 15-tal tonåringar, sin första lektion för terminen. De har hållit på en dryg timme, och ska precis sätta ihop koreografin de redan lärt sig med sången som de också övat in.

Sångläraren Lisa Sahlin startar ett dramatiskt muller på pianot, och under ledning av dansläraren Linnéa Törnblom sträcker eleverna långsamt sina armar i luften och sjunger »Put your hands out baby, cause I'm begging ...«.

Sedan sätter dansen igång, i detta rum med glasväggar som ger en känsla av att ungdomarna är farligt nära att dansa ut i luften – men det här är stabilt: Linnéa instruerar med korta tillrop, några extremt snabba textavsnitt sjunger eleverna med bravur, och när de stannar ser de rätt lyckliga ut.

Det gör Carolina Remstam också. Det är ju det här allt handlar om, själva kulturen, och lärandet. Och just integreringen av olika delar är grejen i kulturskolan i Örebro, säger hon – att ämnen möts, att Kullagret, El Sistema, fritidsgårdar och skolarbete finns.

– Det utmärkande är att det börjar bli normalitet att vi är ... mycket! Och vi kan vara lite kaxiga och säga att vi har kommit en bra bit på vägen med tillgängligheten. Det är roligt! ■

Örebro Kulturskola

- Personal: tjänsteutrymme 70 heltider (60 lärare), delas av 90 personer.
- 2 300 elevplatser i kurserna, 60% tjejer. Ca 1 600 i kö.
- Möter ca 3 000 barn/år i förskola och skola. Gör 180–200 publika arrangemang/år, med en publik på ca 13 000.
- Åldrar: 9 år (lägre i barndans & rytmik) till gymnasiet (22 år för Kullagret).
- Ca 40% av verksamheten görs i samarbete med skolor – bl a i projekt, kulturteam och El Sistema (i samarbete med Svenska kammarorkestern, för ca 426 barn) – och i stadsdelsutvecklingsprojekt.
- Största ämnesområde: musik, med 24 instrument.. 4 kurser i bild & form & film, 2 i skrivande, 7 i dans, 3 i teater/musikal. Fördjupningslinjer inom dans, musik, teater/musikal.
- Många kurser ges på teckenspråk (ca 40 elever/år). Inom Kullagret ges 6 specialkurser och undervisning i ett 20-tal instrument för unga med funktionsnedsättning (ca 50/ år).
- Kursundervisning enskilt och (alltmer) i grupp, mest i Kulturkvarteret, också på skolor i kommunen, i bl a Glanshammar och Odensbacken. Ingen undervisning på skoltid.
- Terminsavgift 900:-/kurs (fördjupningslinjer är dyrare, El Sistema billigare). Halv avgift för o m systemkon 2, avgiftsbefrielse för familjer med riktigt låg inkomst.
- Flera blåsorkestrar, från nybörjare till ungdomsorkestrar, stråkorkestrar enligt samma modell. Har också bl a ungdomssymfoniorkester, storband, körer & vokalensemblar.
- Kulturskolan och bibliotek utgör en enhet, med samma chef, under kulturnämnden.
- Samverkar med bibliotek, studieförbund, föreningar, Länssteatern, universitetet och regionens kommuner. Bedriver kulturskoleverksamhet åt Lekebergs kommun.

Helhetstjänst för musik- och kulturskolor

Du behöver inget annat

Lovsång från Skåne

Skanna QR-koden för att läsa
Kristofer från Kävlinge tankar
om SpeedAdmin